

819.3
Trio

TRÓJUMANNA SAGA

HIN FORNA

PRENTUÐ EFTIR
ÚTGÁFU JÓNS SIGURÐSSONAR FORSETA
Í DÖNSKUM ANNÁLUM
1848

REYKJAVÍK
PRENTSMÍÐJA D. ÖSTLUNDS
1913

Hér hefr Trójumanna sögu.

1. Á dögum Jósue, er höfðingi var á Jórsalalandi yfir Gyðinga lýð, eftir Móises, eftir tilskipan sjálfs guðs, var sá maðr uppi fæddr í ey þeirri í Jórsala hafi er Krít heitir, er Satúrnus var kallaðr en vér köllum Frey; hann var ekki ríkr maðr hinn fyrra lut æfi sinnar, en þó var hann vitr maðr ok ráðugr; bróðir hans Títan; hann átti marga sunu. Satúrnus sá, hversu mikit skilði sæmðina þeirra manna, er fé höfðu, ok hinna, er ekki eða lítit áttu; hann leitar nú með vizku feárins, hyggr at háttum manna ok undirstendr þat, at engi maðr í því landi kunni at blása gullmálm; ok af því at hann vissi, at með Gyðingum voru þeir menn, er þessháttar íþrótt kunnu, ok hversdagslega smíðuðu gull til tjaldbúðar drottins; þá ferr hann leynilega til þeirra ok nemr af þeim þá íþrótt, ok síðan ferr hann heim ok verðr skjótt stórauðigr; verðr hann

nú af þessu ágætr ok fær virðing mikla. Hann lætr nú borgir gera á landinu og fær nú dýrlegt kvánfáng, ok því trúðu heiðnir menn, at hann ætti engan föðr, því at hann var langt um (fram) alla sína ættmenn at virðingu. Hann átti iij sunu: Júpíter ok Neptúnum ok Plútu. Júpíter unni hann mest þeirra. Satúrnus var nú vorðinn svá auðigr, ok svá vóx sæmð hans mikit, at þeir tóku hann til konungs, var hann vinsæll ok örr. Hann lét gullpenning ganga um eyrna, ok er svá skjótt vóx sæmð hans, þá kölluðu heiðnir menn það gullheim er hann réð fyri; C borga var í ríki hans í eyrni, ok hafði hann ok hans menn allar gera látit; þeir kölluðu hann upphaf ok guð þess lands; þat lof féllst honum í eyru ok trúði hann því er þeir sögðu, ok hugðist hann nú vera mátkari öllum konungum, ok svá kom, að hann hugðist ráða mundi öllum heimi; heyrtr hafði hann ok getit helvítis, og eignaði hann sér þat, ok svá himin; mikið unni hann sunum sínum, ok er hann var orðinn svá frægr, þá beiddust synir hans ríkis af honum, ok svá gerir hann, at hann gefr Júpíter himin ok mælti: svá sem sumir kalla himna þrenning, þá gef ek þér nú með ríkinu, at þú skalt ráða fyri eldingum ok senda til úvina þinna, ok lát fara iij saman jamnan, svá at þat megi allir sjá merkíng

þrenningar ríkis þíns. Neptúnum set ek guð yfir þessum heimi at ráða, ok þar með veldisgjöf krók þríangaðan, skaltu þar með alla hluti til þín draga, til marks þrenningar þinnar. Plútu skal vera höfðingi yfir helvíti, ok fyrir sakir þess ríkis gef ek þér varðhund, er Cerberus heitir, ok á iij höfuð til þrenningarmarks. Þessu trúðu heiðnir menn, at svá væru sköpuð veröldin, ok þeir mundu ráða þessum heimum. Júpíter þótti fólkit ofsast, ok ríki föðr síns of mikit, ok öfundaði hann þat, ok berr fé undir höfðingja, at þeir réði konung af ríkinu; þeir þiggja féit ok veita atgöngu með Júpíter, ok gerir hann ij kosti föðr sínum, hvárt hann vill gefa upp ríkit eða berjast. Júpíter hefir áður mikit undir sig lagt af ríkinu. Satúrnus segir of sjálfráða sunu sína verit hafa, ok of mikið lén þeim gefit, stökr hann undan hingat í Ítalíam. Hann kendi mönnum fyrst akrverk. Júpíter tók þá alt ríkit, hann gerðist hermaðr mikill. Hann tekr af gullpenning, lætr ganga sylfrpenning. Hann fékk konu þeirrar er Júnú hét, ok er hann nú konúngr yfir öllu ríkinu. Þat öfunduðu synir Títans, er eigi þóttust til minna komnir. Þeir fá sér mikinn afla ok herja á ríkit og gera mörg illvirki. Konúngr samnar her á móti ok fundust þeir undir ey einni. Júpíter bað sína menn handtaka þá,

en drepa eigi, ok síðan berjast þeir ok lýkr svá at synir Títans flýðu, en litlu síðar komu þeir aftr með miklum styrk ok herja ok brenna. Þeir fá svá mikinn styrk, at þeir gera sjer eina sterka borg ok herja þaðan, ok er Júpíter fregn þetta, ferr hann á hendur þeim. Ok einn dag er synir Títans váru riðnir með her sinn út af borginni, þá sjá þeir hvar ferr herr Júpíters, þeir snúa þegar til borgarinnar ok verja hana, en Júpíter sækir at, ok ljettir eigi fyrr en þeir gefa sik upp. Hann lætr þá handtaka ok setja í fjallit Etnum, ok ljet þá þar svelta til heljar. Hér eftir verðr allt fólk hrætt vit hann, ok því trúðu heiðnir menn, at hann sendi þá til helvítis, því at jarðeldr er í fjalli því. Hann lætr gera sér skip mikit og skera griðungshöfuð á framstafni, þat hafði hann í allar herfarar. Því trúðu heiðnir menn, at hann færi í griðungslíki yfir stór höf, enda hafði hann ok fjölkýngi til at hann mátti griðungr sýnast. hann átti sun er Merkúrius hét, hans móðir hét Maja, hún var frilla hans. Merkúrius var mikill ípróttamaðr ok vitr.

2. Maðr hét Ínakus, hann var maðr ríkr í Girklandi hann átti dóttir vena er Íó hét. Hún var kvenna fríðust. Júpíter vill sjá þessa konu ok ferr heiman, ok er Ínakus spyrr til ferða Júpíters, gengr hann móti honum með

blíðskap. Ínakus sendir menn eftir fólk, ok um morgininn eftir sér Júpíter Íó, ok sér at hún er allra kvenna venst. Þá mælti Júpíter hinn ríki: Ínakus! segir hann, oft hafa miklar sögur gengit frá dóttur þinni, ok eigi er þar ofmikit frá sagt, og spurt muntu hafa frá mínu ríki ok mætti, ok vil ek at þú giftir mér dóttur þína, báðum okkr til sæmðar. Hann svarar: spurt höfu vér til ríkis yðar, ok þat, at ér eiguð konu, ok verðr ekki mín dóttir yður. Júpíter segir: kemr þér eigi þat í hug, at ek mun hafa vald til at fá hana móti vilja þínum. Hann svarar: þat er nú sem verðr, ok nú er öll borgin full með her, ok er nú eigi kostur at hafa hana brott. Ferr hann vit svá búit heim, en litlu síðarr ferr Júpíter einsaman við lítið skip ok kemr í ríki Ínakus. Hann ferr með stafkörnum ok finnr þræla nokkura í skógi, ok spyrr þá tíðinda ok hvárt konúngur sé í landi, eða hvat þar er frægst. Þeir segja konúng sitja í góðum friði, en ekki er hér tíðara at tala en um Krítar-Þór, hversu sneypulega hann fór. Hann segir: ek hefi nokkut silfr, ok vil ek gefa yðr ef þér komit henni í skóginn, en þeir voru heimskir ok tóku við silfrinu, ok komu henni í skóginn, en Júpíter greip hana, ok hafði hana brott með sér; við þetta verðr varr Ínakus, ok þikkir eigi

auðvelt eftir at sækja. En er þau koma heim í Krít, er Íó vanheil, en Júnu konu Júpíters líkar þetta illa, ok bregðr Íó í kvígulíki ok mælti svá fyri, at hún skyldi eigi léttari verða fyrr en hún kvemi þar er á félli í vij kvíslum til sjófar. Júna sendir til fluguna Ónestíó at bíta hana, en Argus þræll gætti hennar, er hafði C. augna. LX í nakka, ok vöktu þau um netur. Hún mátti aldri léttari verða, fyrr en Þórr sendi til Merkúrium harpslaga sinn at svæfa hann. Hann svæfði þrælinn ok drap hann síðan. Svá er sagt, at Sif, kona Þórs, er Íó skyldi léttari verða, at hon hélt höndum fram um kné sér, ok spenti þar um ok kvað galdra, ok þá var allt senn, at drepinn var þrælinn ok henni spratt höndin af knénu, ok þá varð hún léttari at Erkúles, ok er hann lá í vögg, þá vöktti Sif upp höggorma at sveininum, en hann rétti á móti hendr, ok kreisti höggormana til bana, ok er hann vex upp gerist hann allra kappa mestr.

3. Líkaon hét maðr illr ok auðigr í Krít, margir kölluðu hann mannætu ok tröll. Júpíter sækir hann heim, ok leynist, ok vill vita, hvárt hann er sönnu sagðr, og hit fyrsta kveld sér hann at þar var manna slátr í katli, ok nú grunar bóndann, hver gestrinn man vera ok vill nú svíkja hann; ok er Júpíter

finnr þat, leitar hann brott, ok litlu síðarr sendir Júpíter menn til hans ok drepr hann, en tekr upp féit. Því trúðu heiðnir menn, at hann yrði gi. ¹⁾

4. Konúngr hét Agenor á Girklandi, ríkr ok fjölmennr, hann átti ij börn. Kaðmus hét sun hans, en Evrópa dóttir, allra kvenna fríðust, Kaðmus (bróðir) hennar (var) spekingr mikill, hann fann stafróf Girkja; hon var vitr ok kunni margar listir. Konúngr unni henni mikit. Hann spyr hversu Ínakus hafði farit, ok örveittr sér ekki slíks, hann setti sun sinn at varðveita (konona). Júpíter spyr þetta, ok ferr yfir hafit út í einn leynivág, en þat sögðu Krítarmenn, at hann svæmi um hafit, er hann fór opt svá skjótt. Hann kemr þaðan skamt í frá sem konungsdóttir var, ok einn morgin er konungsdóttir gekk or borginni, ok sá á sjófarströnd, hvar lá griðúngr einn, ok svá fagr, at hvert hár þótti henni ór gulli, hon gengr ok klappar um granar hans og kyssir hann, ok þikkir hann fagr, en fylgiskonr hennar ræða um at þetta er mikil gersemi. Nú sprettr griðúngr upp, ok þrífir hana ok hefir til skips, ok ferr heim í ríki sitt. Konúngin-

¹⁾ Handritið ólæsilegt; á líklega að vera, að hann hefði orðið að vargi.

um, fōðr hennar líkar þetta illa, ok segir syni sínum, at hann man ekki ríki eignast, nema hann nái aftr dóttir hans, eða ella komi hann aldrei aftr; hann ferr brott með liði ok kemr á Krít, ok ferr á fund Júpíter. Þeir finnast ok sættast, at því at Júpíter gekk að eiga systur hans, ok kvezt mundu gefa honum þriðjung heims ok koma í honum í ríki sitt. Son þeirra Júpíter ok Evrópa var Appolló sólar guð, hann var mjök fjölkunnigr ok gerði mörg skrípi ok undr. Þórr fregn þat, ok vill eigi at aðrir dirfist at því, hann sendir menn til hans, ok gerir at honum eldíngr, ok verðr þat hans bani.

5. Salómon hét sá konúngr, er jafnaðist við Júpíter. Hann hafði látit gera mikla höll ok dýrlega, ok mikla brú til, með miklum vélum ok or stórir ríngar. Hann var því vanr ef úvinir hans kvæmu, at gera eldíngr at þeim, Júpíter sækir þangat, ok vill eigi þetta sitja, ok ferr at Salómon konúngi með her, ok fleygir til hans eldíngrum iij at sögu heiðinna manna, og þar af þá dó hann ok mikill luti fólks hans, ok sýndist Þórr honum þat maklig skript.

Frá Edelon.

6. Maðr hét Edelon ok dóttir hans Alkonía. Júpíter spyr þetta, ok vill ná henni

ok leitar sér ráðs. Hann kemr á laun, ok er hon sat í skemmu sinni verða þau undr, at rignir gulldropum á kné henni; hon gengr út ok sér mikla skúr, hvar ofan rigndi, og gengr þar eftir, ok í þessu grípr Júpíter hana ok leiðir til skips, en faðir hennar biðr eigi leita hennar, ok þikkist vita hvern hana man hafa brott numit, ok er Júpíter kemr til skipa með hana, lætr hann verða saman ij nætr ok engan dag í millim.

7. Peleus hét konúngr í Pelapónense í Girklandi, ágætr ok ríkr, bróðir hans hét Eson, ok bar ekki tignarnafn; sun hans hét Jason, hann var mikill maðr ok sterkr, vopndjarfr ok vígkænn; hann var svá vinsæll, at honum vildu nálega allir þjóna í ríkinu. Hann var miklu örvari af fé en nokkurr í þann tíma, þat óttaðist Peleus konúngr at skjótt mundi Jason hafa undan honum ríkit, ok gerði þat ráð, at senda hann í nokkura ferð, er engi hafði aftr komit, sá er farit hafði. Hann sendir síðan orð Jason, at hann komi á hans fund, ok er honum komu bréf konúngs, fór hann þegar á fund hans. Konúngr fagnaði honum, ok er hann hafði þar verit um hríð, þá gengu þeir frændr á málstofu; þá mælti konúngr: ólíkr ertu orðinn, frændi, flestum mönnum öðrum í heimi þessum, þeim er vér heyrum sögur af,

